

paa en Tid, da de slet ikke vare fæsteledige, da altsaa Overdragelsen af dem til de Selveiere, der skulde modtage dem, havde meget lange Udsigter, naturligviis i Forhold til, naar de virkelig bleve fæsteledige. Herefter kan man altsaa slet ikke bedømme den Pris, som blev givet for Jorden, uden at have nøiagtig Kundskab om, hvorledes det stod sig med Sandsynligheden for Vedkommende af at komme i Besiddelse af den Jord, som han havde kjøbt. Af alle de 1000 Steder, som bleve affaaede til Selveiendom, var der ikke flere end 181, som bleve solgte ved Auction eller underhaanden, efterat de vare blevne fæsteledige, og her viser det sig, at for de Steder, der bleve solgte ved Auction, blev der betalt 935 Rd. pr. Td. Hartkorn, medens der for de Steder, der bleve solgte uden Auction, men som bleve overdragne til Fremmede, blev betalt 943 Rd. pr. Td. Hartkorn, og altsaa har den ærede Ordfører fuldkommen Ret i, at der i Perioden 1845—49 ikke var nogen egentlig Forskjel i Prisen paa den Fæstejord og den Selveierjord, der blev solgt. Det var disse Ting, jeg vilde tillade mig at gøre opmærksom paa for at vise, at, naar man paastaar, at Fæstejord i Perioden 1845—49 var i ringere Værdi end Selveierjord, saa kan man i en vis Henseende have Ret, og naar man ikke vil bruge Kritik, saa kan man endogjaa beraabe sig paa Tal for at godtgjøre sin Ret; men paa den anden Side er det soleklart, at, naar man sammenligner de virkelige Salg, de Salg, som kunde effectueres, fordi Stederne vare fæsteledige, saa var der saa godt som ingen Forskjel mellem Prisen paa Fæstejord og Selveierjord. Jeg skal kun i Forbigaaende tilføie, at det ikke havde været forbundet med særdeles Vanskeligheder at fortsætte denne Undersøgelse om Salgspriserne paa Fæstejord og Selveierjord, som blev foretaget i 1850, altsaa førend jeg tiltraadte Bestyrelsen af det statistiske Bureau; men jeg opgav det, og jeg tør sige, at det var efter alvorligt Overlæg og med god Grund, fordi det nemlig var mig indlysende, at disse

Fremstillinger, som foraarsagede Retsbetjentene megen Uleilighed, dog ikke førte til noget bestemt Maal, fordi man ikke paa statistisk Maade kunde oplyse alle de Forhold, som her vare at tage i Betragtning. Sluttelig skal jeg kun, da jeg troer at kunne have en Mening om, hvad der statistisk kan undersøges og hvad ikke, gjøre opmærksom paa, at man ikke skal drive Afguderiet med statistiske Undersøgelser, og ikke troe, at man derved kan komme til Indsigt i alle Forhold, men at man derimod skal holde sig til og virkelig lade sig veilede af dem, hvor man kan komme til et sikkert og rigtigt Resultat. Det er det, jeg vilde ønske, at man ved denne Sags Behandling bestandig vilde have for Øie, og ikke glemme, at, hvad der er oplyst ved de sidste 15 Aars Erfaringer, er, at denne Sag ad Frivillighedens Vej har været i god Fremgang, hvortil jeg blot skal føie, at denne Fremgang dog ikke har været saa god, som den kunde og vilde have været, isald man ikke fra forskjellige Sider havde bragt Ideer i Omløb blandt de Paagjældende, som have skadet det, vi Alle tilsigte, og som vi Alle maae ønske, at der ved en rolig og findig Fremgang i denne Sag skal opnaaes. — Jeg vilde til disse saa Bemærkninger, som jeg her har fremført, have føiet et Spørgsmaal til den ærede Indenrigsminister, men som jeg, efter hvad jeg nys har hørt, maa opgive. Jeg vilde ligefrem have spurgt om, hvad det egentlig er, der kan have gjort den høie Regjering saa uwillig til at gaae ind paa Fleertallets Dagsorden, og derimod bevæget den til at slutte sig til Mindretallets. Den høitæredede Indenrigsminister har i sit Foredrag troet at kunne oplyse dette, men jeg vil med den Aabenhjertighed, jeg skylder ham, erklære, at jeg er ligesaa uvidende om, hvad den egentlige Grund er, efter at jeg har hørt ham, som førend jeg hørte ham. Mig forbliver det altid en af de flere Gaader, som Tiden maa skee engang vil løse, men som for Dieblicket er en uopløselig Runte, hvortil den Forskjel mellem Fleertallets og Mindretallets Dagsorden bestaaer, som skulde gøre den ene